

استفاده از اینترنت در مجموعه سازی (بخش سوم)

کیانوش بیاتی

استفاده می کنند، اما در هر حال گروه های خبری، ابزاری بسیار ارزشمند در زمینه موضوعات بسیار خاص به شمار می آیند.

ناشران، کارگزاران و کتابفروشی ها

بسیاری از ناشران، کارگزاران، فروشگاه های کتابهای قدیمی، کتابفروشی ها و شرکت های تازه تاسیس اقدام به ارائه خدمات در اینترنت کرده اند و بر این تعداد نیز هر روز شمار تازه ای افزوده می شود. این سایت ها، علاوه بر توضیحات معمولی که در فهرست های ناشران ارائه می شود، دارای بخشی برای ارائه نقد و بررسی منابع انتشار یافته هستند. مدت زمانی که برای ملاحظه منابع سنتی نظیر Book Review Index یا Book Review Digest از دست می رود معمولاً آنقدر زیاد است که کتابداران مجموعه ساز، نمی توانند این منابع را به هنگام تصمیم گیری در مورد انتخاب منابع مورد بهره برداری قرار دهند. به علاوه سرعت انتشار اطلاعات در اینترنت تا آن اندازه هست که دستیابی ما به اطلاعات لازم درباره آثار منتشر شده را به هنگام تصمیم گیری در مورد آنها تضمین کند.

اگر چه یافتن نشانی یک یک این مراکز در اینترنت امکان پذیر است، اما سایت هایی وجود دارد که این مراکز را با هم در یک جا گرد آورده اند و بسیاری از نشانی ها را در اختیاران قرار می دهند. تعدادی از این سایت ها در ذیل آمده:

INTERNET BOOK INFORMATION CENTER (IBIC)

<http://www.wfzimmerman.com>

این سایت، کتابخانه های دانشگاهی و تحقیقاتی را مورد توجه قرار داده و در راهنمای آن در بخش معرفی منابع مرتبط با کتاب، فهرست هایی از

علوم سیاسی و هنرهای نمایشی را فراهم می آورد. برای دستیابی به نقد و بررسی های منابع تاریخی، می توان از H-Net Reviews استفاده و از این طریق فهرست مندرجات نقد و بررسی های منابع آنجمن تاریخ آمریکا را در وب ملاحظه کرد. به سایر منابع نقد و بررسی می بایست از طریق ناشران و کتابفروشی هایی که ذیلاً می آید، دست یافت. علاوه بر این، سایت هایی نیز وجود دارند که اختصاصاً برای ارائه نقد و بررسی در زمینه های موضوعی خاص ایجاد شده اند. به طور مثال بالغ بر ۲۰۰ عنوان مجله در باب مطالعات زنان و مجلات فمینیستی در سایت Women's Books Online (<http://home.cubergrrl.com/review/>) مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. هر چند نقد و بررسی های ارائه شده اغلب عامه پسند و جانبدارانه است.

منبع دیگر دسترسی به نقد و بررسی عمومی و بحث در باره کتاب در اینترنت، یوزنت (USENET) است.

یوزنت شبکه ای کامپیوتری در اینترنت است که امکان ارسال و مطالعه مقالات در گروه های خبری خاص را فراهم می آورد. اگر چه اکثر کتابداران عضو لیست سروها هستند و از گروه های خبری کمتر به منظور انجام وظایف مجموعه سازی

بخش سوم و آخرین قسمت از نوشته حاضر، به معرفی برخی سایت های نقد و بررسی، سایت های ناشران و کتابفروشان و کارگزاران؛ و معرفی برخی فهرست های پیوسته می پردازد. و کتابداران مجموعه ساز را در شناسایی و گزینش بهتر و سریع تر ناشران و کتابفروشان مربوطه و انتخاب منابع مناسب و درخور مجموعه هایشان - با تاکید بر فراهم آوری منابع خارجی - یاری می دهد.

منابع نقد و بررسی

REFERENCE REVIEWS EUROPE Online
<http://www.rre.casalini.com>

اداره این سایت را دانشگاه پنسیلوانیا به عهده دارد. در این سایت ترجمه انگلیسی آخرین نقد و بررسی های منابع مرجع اروپایی و کتابشناسی های مندرج در مجله آلمانی Informationsmittel für Bibliotheken ارائه می شود.

راه های متعدد دیگری نیز برای یافتن سایت های پیوسته نقد و بررسی منابع وجود دارد. دسترسی به این سایت ها از طریق لیست سروها - همچنانکه در بخش دوم مقاله اشاره شد - گروه های خبری، و یا مطالعه نشریات الکترونیکی امکان پذیر است. در سایت فوق برای دسترسی به نشریات، پیوندهای فراوانی ارائه شده است.

PROJECT MUSE

<http://muse.jhu.edu/>

(فقط برای مشترکین)

Project MUSE توسط دانشگاه جان هابکینز اداره می شود و دسترسی به متن کامل بیش از ۴۰ مجله وزین در رشته های تاریخ، ادبیات، ادیان، فلسفه،

ارائه شده برگرفته از The New York Times Book Review است که به فاصله چند روز به شکل پیوسته ارائه می‌گردد. خوانندگان می‌توانند نقد یا و پیشنهادات خود در مورد آثار ارائه شده را به این بخش اضافه کنند. همچنین می‌توانند با ساخت یک پروفایل الکترونیکی از انتشار عناوین تازه در حوزه مورد نظر مطلع گردند. جستجوی عناوین خبری یا مصاحبه‌ها نیز بر اساس نام مولف امکان‌پذیر است.

BLACKWELL PUBLISHERS

<http://www.blackwellpublishers.co.uk>

در سایت این شرکت بریتانیایی فهرست ۳۰۰۰ کتاب و ۱۶۰ مجله چاپ این شرکت ارائه شده است که بر اساس مولف، عنوان، شماره استاندارد بین‌المللی کتاب و کلید واژه قابل بازیابی است. علاوه بر ارائه توصیفات و بررسی‌های بهنگام، ذیل هر اثر، فهرست کامل مندرجات اثر نیز ارائه شده است.

فهرست‌های پیوسته

در حالی که کتابداران مجموعه‌ساز، سال‌ها است که به پایگاه‌های کتابشناختی بزرگی نظیر OCLC و RLIN دسترسی دارند، در عین حال، اینترنت امکان دسترسی به فهرست تعداد بیشتری از این قبیل کتابخانه‌ها را فراهم ساخته است. بسیاری از کتابداران مجموعه‌ساز سایر کتابخانه‌ها، شرح کلی مجموعه و سیاست‌های مجموعه‌سازی کتابخانه کنگره را که از طریق گوگر کتابخانه (MARVEL)، قابل دسترسی است مطالعه نموده و به منظور مقایسه و تشخیص کمبودها، فهرست‌های پیوسته کتابخانه کنگره را مورد جستجو قرار می‌دهند. دسترسی به فهرست‌های سایر کتابخانه‌ها امتیازات ذیل را به همراه دارد:

- امکان مقایسه مجموعه آثار موجود در موضوعات/ نویسندگان خاص با سایر مجموعه‌ها به منظور ارزیابی مجموعه یا مجموعه‌سازی گذشته‌نگر؛

- بررسی صحت و سقم استادهای کتابشناختی؛

- بررسی مجموعه منابع؛

- تشکیل مجموعه‌های منطقه‌ای با همیاری

دیگران؛

در این سایت فهرست‌های مختلف دیگری نیز وجود دارند که لیست هزاران ناشر و کتابفروش را در بر می‌گیرند. هر فهرست دسترسی به موضوعات گسترده‌ای نظیر تجارت، کودکان، اقوام و نژادها، داستان‌های علمی و سیر و سیاحت را امکان‌پذیر می‌سازد. پیوندهایی نیز به کتابخانه‌ها ارائه شده است. هرچند این پیوندها، بیشتر استفاده‌کنندگان اصلی از BOOKWIRE یعنی کتابخانه‌های عمومی و دانشکده‌ای را در بر می‌گیرند. سایت BOOKWIRE بر اساس مولف، عنوان و ناشر قابل جستجو است.

پاره‌ای از کتابفروشی‌ها نیز در محیط سایبراسپیس (Cyberspace) آغاز به کار کرده‌اند. کتابفروشی‌هایی فاقد فروشگاه یا بازارهای فروش و به شکل مجازی کتاب به شکل سنتی که صرفاً از طریق اینترنت و از طریق مکاتبه اقدام به فروش منابع می‌کنند. از جمله بزرگترین این کتابفروشی‌ها تعدادی است که معرفی می‌شود:

AMAZON

<http://www.amazon.com>

در این سایت فهرست ۲/۵ میلیون عنوان کتاب ارائه شده که بر اساس مولف، عنوان، موضوع، کلید واژه، شماره استاندارد بین‌المللی کتاب (ISBN) و تاریخ نشر قابل بازیابی هستند. ذیل هر اثر، توصیف اثر می‌آید و نقد و بررسی اثر، در صورت موجود بودن، نیز ارائه می‌شود. نقد و بررسی‌های

سایت‌های مولفان، ناشران، و کتابخانه‌ها به همراه پیوندهای فرامتنی ارائه شده است. پیوندهایی به سایت‌های کتاب‌فروشان کتاب‌های انگلیسی، آلمانی، اسپانیایی و هلندی نیز در اینجادرج گردیده است. در این سایت پیوند انجمن فروشگاه‌های کتاب‌های قدیمی آمریکا ارائه شده که بر اساس مولف، عنوان، موضوع، ناشر و کتابفروشی قابل جستجو است. این سایت بر اساس کارگزاران تخصصی نیز قابل جستجو است.

در صورت تمایل می‌توانید در بخش ایمیل این سایت ثبت نام کرده تا عناوین تازه انتشار یافته را در موضوعاتی علاوه بر تقسیم‌بندی‌های موضوعی این سایت، نظیر مدیریت و رهبری، تاریخ نظامی، سینما، داستان‌های علمی و... از طریق ایمیل دریافت کنید.

BOOKWIRE

<http://www.bookwire.com>

ارزش این سایت به لحاظ جامعیت آن در ارائه بررسی‌های تخصصی کتاب نظیر Computer Quarterly Black و Book review Review of Books، همچنین منابع عمومی تر نظیر Boston Book Review و Publishers Weekly است. شما به راحتی می‌توانید نظیر این سایت را انتخاب کنید و هر از گاهی به جستجوی کتابهای جدید در حوزه موضوعی مورد نظرتان بپردازید.

آگاهی از انتشار شماره مجلاتی که به شکل نامنظم انتشار می‌یابد و توسط سایر کتابخانه دریافت شده و گزینش شماره‌هایی که می‌بایست درخواست شوند؛

آگاهی از انتشار جلد‌های تازه یک دوره یا بررسی جلد‌های اول تا آخر یک دوره برای اطمینان از کامل بودن یک مجموعه؛

به عنوان کارکنان بخش فراهم‌آوری، ممکن است بخواهیم فهرست کتابخانه‌هایی با مجموعه‌ای مشابه یا در مواردی، با مجموعه‌هایی کامل‌تر از مجموعه‌های خود در موضوعی مشخص را مورد جستجو قرار دهیم. چند نمونه از این فهرست‌ها، فهرست کتابخانه عمومی نیویورک، دانشگاه بیل، دانشگاه هاروارد و دانشگاه کالیفرنیا است که از طریق اینترنت در دسترس قرار دارند. به پاره‌ای از این کتابخانه‌ها می‌توان از طریق دروازه Z39.50 کتابخانه کنگره (که ذیلاً توضیح داده خواهد شد)، دست یافت و به پاره‌ای دیگر می‌توان با جستجوی MARVEL، با انتخاب گزینه (Internet Resources) و سپس انتخاب (Hytelnet Connect) به سایر فهرست‌ها و سیستم‌های کتابخانه‌ای دسترسی یافت.

همچنین می‌توانید به فهرست‌های سایر کتابخانه‌ها از طریق هوم پیج کتابخانه کنگره با کلیک کردن Explore the Internet و سپس انتخاب گوفر، Hytelnet و سایر سرویس‌های تل نت تحت گزینه (Internet Search Tools) نیز دست یابید. Hytelnet را انتخاب کنید، Hypertext دسترسی شما را به سایت‌های تل نت فراهم می‌آورد. نتیجه این جستجو، لیستی از فهرست‌های کتابخانه‌هایی است که بر اساس منطقه جغرافیایی یا فروشندگان تنظیم شده است. در اینجا نیز پیوندی به EB-CATS، فهرست کتابخانه‌ها بر پایه وب؛ و پیوندی به هوم پیج Publishers و Catalogues که شامل پیوندهایی به ناشران سراسر جهان است در اختیار قرار دارد. همچنین برای دسترسی به لیست دیگری از فهرست‌های کتابخانه‌ها می‌توانید مستقیماً گزینه Online Catalogs را مورد استفاده قرار دهید.

GABRIEL: The Gateway to Europe's National Libraries

[/http://www.ddb.de/gabriel](http://www.ddb.de/gabriel)

در حال حاضر، بسیاری از کتابخانه‌های ملی و تحقیقاتی سایر کشورها از طریق اینترنت در دسترس قرار دارند که این امر امکان ارزیابی مجموعه منابع خارجی را بسیار افزایش می‌دهد. به طور مثال مجمع کتابخانه‌های ملی اروپا این سرویس را از طریق سایت گابریل GABRIEL در شبکه جهانی اینترنت به چند زبان و به منظور ارتقا و توسعه اشاعه اطلاعات در مورد کتابخانه‌هایشان فراهم آورده است. GABRIEL، منبعی بسیار ارزشمند برای مجموعه‌سازی است اما از نظر دسترسی دارای تفاوت‌هایی است. به طور مثال، امکان دسترسی پیوسته به برخی از این کتابخانه ممکن نیست، زبان برخی فقط همان زبان ملی کشور است و در واقع سایت‌هایی یک‌زبانه هستند، اما به برخی دیگر، دسترسی کامل، علاوه بر زبان ملی، به زبان انگلیسی نیز امکان‌پذیر است. از طریق این سایت نشانی و اطلاعات مربوط به کلیه کتابخانه‌های ملی اروپا نظیر، اتریش، آلمان، هلند، انگلستان، فرانسه، فنلاند، و... در دسترس قرار دارد.

COPAC، در دانشگاه منچستر راه‌اندازی شده و تلفیقی از فهرست‌های یکپارچه پیوسته دانشگاه‌های کمبریج، ادینبورگ، گلاسگو، لیڈز، آکسفورد و کالج ترینیتی دبلین را فراهم می‌آورد. تعداد دیگری کتابخانه نیز به زودی به این مجموعه اضافه خواهد شد.

خاتمه

طی این نوشته کوتاه تلاش نموده‌ایم شیوه‌های استفاده از اینترنت در مجموعه‌سازی را به کتابداران معرفی نماییم. دریافتیم که مجموع لیست سروهای کتابخانه‌ای و دانشگاهی، سایت‌های مجموعه‌سازی، منابع بررسی و نقد آثار، فهرست‌های پیوسته، و سایت ناشران، کارگزاران، و فروشگاه‌های کتاب، راه و روش‌هایی نو و کارآمد برای انجام وظایف سنتی فراروی مان قرار می‌دهند. اینترنت با سرعت رو به پیشرفت و فراگیر شدن است و به ابزاری سودمند برای مجموعه‌سازی تبدیل شده است. همگام با در دسترس قرار گرفتن تعداد بیشتری از فهرست‌های کتابخانه‌ها در اینترنت و پیشرفت تکنولوژی، طبعاً مقایسه مجموعه کتابخانه‌ها با یکدیگر و یا جستجو منابع خاصی که در کتابخانه شما یافت نمی‌شود، بیش از پیش تسهیل می‌گردد.

ماخذ:

<http://www.loc.gov/acq/colldev/handbook.html>

COPAC

[/http://www.copac.ac.uk/copac](http://www.copac.ac.uk/copac)

